

Grootse eenvoud

COMPLETE NAIM LIJN IN COMBINATIE MET WILSON BENESCH A.C.T. EN CHIMERA

Om de zoveel tijd wil ik graag mijn tanden in iets bijzonders zetten. Iets meemaken wat de zinnen verzet en mijn nieuwsgierigheid naar nieuwe hoogwaardige audioproducten wakker houdt en het liefst nog aanwakkert. Nu, die wens is onlangs in vervulling gegaan want een bijzonder samenwerkingsverband van Audio Excellence uit Zevenbergen en Art's Audio uit Naaldwijk maakte het mogelijk om op één dag het nagenoeg volledige(!) assortiment van het Engelse Naim Audio te beluisteren en onderling te vergelijken op luidsprekers van Wilson Benesch: bij Audio Excellence op de A.C.T. en bij Art's Audio op het topmodel Chimera. Het is een monstertest geworden waarbij nu eens alles meezat en de verschillen haarfijn boven kwamen drijven. Britannia rules the waves?

Het is nogal wat om als recensent zo'n uitdaging aan te gaan. De hele dag van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat technisch luisteren naar allerlei kleine verschillen, dus constant technisch moeten luisteren en alle bevindingen vervolgens onder woorden proberen te brengen? Ja, als ik het zo zelf teruglees is het zwaar vermoeiend en bijna onbegon-

nen werk. Voordat we gezamenlijk aan dit monsterproject begonnen hebben we natuurlijk alle voor- en tegens goed doorgesproken en duidelijke afspraken gemaakt hoe we het zouden gaan uitvoeren. Bij beide winkels stonden alle componenten al ruim voor de test onder stroom en alle te gebruiken apparaten waren goed ingespeeld. Er is gekozen

voor de beste (en duurste) Wilson Benesch producten omdat niet alleen het klankkarakter zeer goed aansluit op het dynamische Naim geluid, maar ook omdat het erg belangrijk was om luidsprekers te gebruiken die alle verschillen goed en ongekleurd naar voren zouden kunnen brengen. Bij Audio Excellence werd aanvullend gebruik gemaakt van **NEXT**

de Frey en Heimdall kabels uit de Norse serie van Nordost terwijl Art's Audio de prachtige Magnum MA serie van MIT voor de luidsprekers, en de Nordost Tyr interlink voor de cd-spelers inzette. Met de Wilson Benesch, Nordost en MA serie van MIT ben ik goed bekend. De Naim apparaten heb ik in het verleden alleen maar her en der op beurzen gehoord en eerlijk gezegd liet dat niet altijd een positieve indruk bij mij achter.

Naim 5i serie met Wilson Benesch A.C.T.

Zowel Naim Audio als Wilson Benesch zijn puur Engelse merken. Dat merk je aan de eigennigheid van de ontwerpen, de uitstraling en de weergave. Hoe een Engels merk dan gewoonlijk klinkt? Nou, eh netjes, beleefd, mooi en voorname, maar vaak ook iets terughoudend. Zeg maar als een gentleman. Iets wat normaliter wel van toepassing is op Wilson Benesch weergevers, terwijl Naim juist het tegenovergestelde is. En dat is nu net het mooie van goed combineren en een set samenstellen, want in alle sessies zou er iets heel moois gaan opbloeien. Maar ik ga te snel. De Naim 5i serie is de instapserie in de wereld die Naim heet. Ik noem het expres een wereld, want bij mijn weten is er geen an-

der merk op de markt dat het upgraden van apparaten tot zo'n kunst heeft weten te verheffen als dit Engelse merk. Deze 5i serie is de enige uitzondering op de regel want de startserie is niet opwaarderebaar. Is dat erg? Nou, niet echt, want je krijgt veel waar voor je geld. Kijk je zuiver naar de vormgeving en de constructie dan bestaat deze serie uit twee heel eenvoudig vormgegeven componenten. Een cd-speler (CD5i € 1.300,-) en een geïntegreerde transistorversterker (NAIT 5i € 1.200,-). Beide apparaten passen geheel in de school van het minimalisme en zijn in mijn ogen prachtig ingetogen vormgegeven. De behuizing is enkel in zwart verkrijgbaar met het verlichte Naim logo dat de infraroodontvanger herbergt mooi in het midden geplaatst. Verder is aan bijvoorbeeld deze cd-speler bijna alles afwijkend van wat tegenwoordig gebruikelijk is. Zo zitten er op de voorzijde maar vier bedieningstoetsen. Vorig nummer, volgend nummer, stop en afspelen. Meer is er gewoon niet! De rest van de functies kunt u op de afstandsbediening vinden. De display geeft óf het tracknummer, óf de corresponderende tijd aan, en is evenals het logo, Naim-groen van kleur. Je kunt het ook volledig uitschakelen. Meest bijzonder is tenslotte het loopwerk, en dan beter gezegd, de plaatsing

ervan. Ik ken voorladers en bovenladers, maar Naim presenteert hier een voorlader met eigenschappen van een bovenlader. Ik zal het u uitleggen. Je trekt aan de voorzijde aan een uitsparing waar normaal ook de cd-lade zit, en trekt daarmee een halfronde glasfiber constructie naar buiten waar het loopwerk in gemonteerd zit! Vernuftig en knap verzonnen. Hier dus geen rammelende plastic lade, of een moeizame schuif, maar gewoon even trekken, en voilà. Het kleine puckje eraf, cd'tje erop, puckje er weer op, loopwerk dicht duwen en binnen een paar luttele seconden is het plaatje ingelezen. Hé, wat doet het mij weer deugd om een echt cd-loopwerk in actie te zien. Niet 15 seconden wachten tot het plaatje eindelijk ingelezen is, maar alles in slechts één, maximaal twee seconden. Prima, en heel prettig in de bediening!

De NAIT5i geïntegreerde versterker is met hetzelfde sop overgoten als zijn digitale broertje. Rechts vier (verlichte) drukknoppen op het front, en nu extra aan de linkervoorzijde, een draaivolumeregelaar met een echte potmeter. Het vermogen is ogenschijnlijk bescheiden met 2 x 50 Watt per kanaal hoewel de opgave van het piekvermogen aan 1(!) Ohm van 500 Watt werkelijk astronomisch is voor zo'n kleine versterker. Ook de achterzijde van beide apparaten is van dezelfde eenvoud, waarbij direct het meest eigenwijze aspect van dit merk naar voren komt. Naim is namelijk fervent voorstander van de ouderwetse DIN plug. Deze maakt beter contact en heeft vooral een beter werkende aarde dan de hedendaagse RCA of cinch connector. Gelukkig zijn er voor andere merken apparatuur ook gewoon RCA aansluitingen voorhanden.

De Wilson Benesch A.C.T. (€ 14.500,- per paar) is een heel andere 'cup of tea'. Deze, op één na meest kostbare en prestigieuze luidspreker uit de Wilson Benesch stal, heeft een fraaie gebogen vormgeving en een hoog afwerkingsniveau, daarbij voorzien van een 2,5-weg basreflex systeem in een carbon(!) behuizing. Door onder andere deze zeer stijve, uit verder nog 24 verschillende materialen vervaardigde behuizing, is de A.C.T. in staat tot een verregaand onge-

kleurde weergave en nog belangrijker, het ontrafelen van de kleinste micro-informatie. Verwacht bij dit merk echter geen overanalytisch of dun geluid, maar juist een homogeen en evenwichtige weergave met normaliter een wat beheerste expressie.

Luisteren 5i serie

Wanneer de eerste klanken uit deze kleine en dappere componenten stromen ben ik meteen één en al oor. Ik weet dat de A.C.T. een kostbaar luidsprekersysteem is dat, goed geplaatst en aangestuurd, tot zeer goede prestaties in staat is. Maar dat zo'n relatief goedkope set ze tot dergelijk grote hoogten kan voeren had ik eerlijk gezegd niet verwacht. De combinatie CD5i, NAIT5i en A.C.T. klopt gewoon. De weergave is mooi homogeen zonder ook maar één excès. Er is een grote samenhang tussen de verschillende klankblokken en lagen in de muziek. Naim-typisch zijn zowel ritme als timing voortreffelijk, maar het wordt hier nooit op een 'in your face' manier gepresenteerd. Eigenlijk is snel de associatie met een goede buizenversterker te maken: een prettig vol en verzadigd geluid zonder bleke klankkleuren en een goede doortekening. Voor alle combinaties maakten we trouwens gebruik van de Nordost Heimdall DIN-naar-DIN kabel. De standaard meegeleverde Naim Snaic DIN kabel is zeker niet slecht, maar alles vervlakt wat meer en de verschillen tussen voor- en achtergrond verminderen. Samengevat een buitengewoon sterke opening!

Naim 5x serie met Wilson

Benesch A.C.T.

We gaan nu één stap omhoog en veranderen in eerste instantie alleen de 5i cd-speler door de 5x (€ 2.500,-). De twee spelers zien er visueel uit als een een-eiige tweeling maar zijn dat onderhuids beslist niet. Zo is de aansturing van de laserunit bij de 5x direct overgenomen van de duurdere CDX2 cd-speler maar is het loopwerk identiek aan dat van de CD5i. Verder zijn er aansluitingen voor communicatie met andere Naim producten aangebracht. Op strategische plaatsen zijn betere componenten toegepast

en is de voedingscapaciteit uitgebreid. Het grootste en belangrijkste verschil is echter dat de elektronische architectuur van de speler zodanig is dat het analoge en digitale voedingsdeel fysiek kan worden gescheiden. Met een aparte voedingsaansluiting kan met één van de externe Naim voedingen de weergave op een (nog) hoger peil worden gebracht.

Luisteren 5x serie

Ook al is de NAIT5i versterker nog steeds dezelfde, enkel het wisselen van de CD5i naar de CD5x speler blijkt een

grote en duidelijke stap voorwaarts te zijn. De weergave heeft nu beduidend meer expressie en uitdrukkingsvaardigheid, is schoner en sneller en het beeld is groter met meer openheid en slagkracht. Op de CD5x kunnen een aantal optionele voedingen worden aangesloten, waarvan de Flatcap 2x (€ 975,-) en de Hi-Cap (€ 1.640,-) de meest voor de hand liggende zijn. Voor dit gedeelte van deze bespreking hebben we alleen de Flatcap 2x voeding ingezet. Dit om, gezien het grote aantal componenten, het overzicht te bewaren. In deze voedingsopzet **■■NEXT**

neemt de Flatcap 2x de voeding van het analoge deel van de speler over, terwijl het digitale deel gevoed blijft door de interne voeding. Niet alleen is deze externe voeding veel zwaarder uitgevoerd maar ook is nu een volledige scheiding tussen analoge en digitale elektronica aangebracht. Naast het overnemen van een deel van de voeding van de CD5x cd-speler is er een tweede aansluiting op de Flatcap 2x aanwezig, bedoeld om een voorversterker, een Stageline phonotrap of een Headline hoofdtelefoonversterker aan te sturen. Ook al is de stap van de CD5x speler mét voeding niet zo groot als die van de stand-alone CD5i speler naar de CD5x, er is wel degelijk van een significant verschil te spreken. Vooral de klankkleuren worden wat rijker en de weergave krijgt meer rust en body en dat met nog steeds dezelfde versterker! 'Source first' is kennelijk het motto.

Naim NAC 122x en NAP 150x met Wilson Benesch A.C.T.

Na het voortborduren op nog steeds dezelfde NAIT5i versterker wordt het tijd om over te schakelen naar de goedkoopste voor- en eindversterker combinatie in de vorm van de 122x (€ 1.250,-) en de 150x (€ 1.465,-). Ogenscheinlijk heeft de eindversterker hetzelfde aantal Watts per kanaal (50), maar het is be-

langrijker hoe er met deze Watts wordt omgesprongen en hoe ze worden gepresenteerd. In tegenstelling tot de geïntegreerde versterker heeft nu ieder apparaat zijn eigen behuizing en op maat toegesneden voeding - elke Naim voorversterker wordt extern gevoed door óf een eindversterker óf een externe voeding. Ook heeft de voorversterker nu zes ingangen ten opzichte van vier voor zijn geïntegreerde broertje, en worden er weer wat betere onderdelen toegepast. Alle Naim eindversterkers werken overigens gewoon in klasse B. De apparaten blijven dan ook koel in het gebruik en kunnen ondanks de compacte afmetingen veel stroom leveren.

Luisteren NAC 122x en NAP 150x

Deze wisseling vond ik interessant want het was een wisseling van geïntegreerd naar losse componenten. Iets wat altijd een forse prijsverhoging met zich meebrengt. Ik werd niet teleurgesteld: het beeld werd nu breder, er kwam meer lucht en losheid in de weergave en het klonk allemaal wat gemakkelijker. De Flatcap 2x voeding die nog steeds zijn diensten bewees aan de 5x cd-speler werd met zijn tweede aftakking nu ook op de 122x voorversterker aangesloten en ogenblikkelijk werd het hoorbare effect verdubbeld! Het verschil in over-

gang van de NAIT5i naar de losse voor- en eindversterker, was nu dus twee keer beter hoorbaar. Voor alle duidelijkheid, ik spreek in deze vergelijkingen niet over veranderingen maar zuiver over verbeteringen. En dat is knap! Met deze Flatcap 2x is er dus steeds meer hoorbaar, echter zonder dat dit onttaardt in een analytisch of steriel geluid. Integendeel, de grootste meerwaarde van de steeds verder geperfectioneerde en doorgevoerde voedingen is de rust en toename van volwassen klankkleuren. Deze complete combinatie wist mij geregeld op het verkeerde been te zetten. Speelden hier nu echt transistorcomponenten in klasse B?! Bij veel muziekstukken leek het eerder op buizenversterker componenten. Een groter compliment kan ik eigenlijk niet geven. Er was smeuïgheid, rust, transparantie, een uitstekende tonale balans, en véél meer controle en slagkracht dan je van een 2 x 50 Watt versterker zou verwachten. Het duidelijkste verschil in directe vergelijking met (veel duurder!) buizenversterkers is dat het midden/hoog en hoog in deze prijsklasse nog wat aan klankkleur kan winnen.

Naim CDx2 cd-speler

Het werd nu tijd om vooral dit aspect te verbeteren en dat werd gedaan door de fraaie 5x cd-speler af te koppelen

en de CDx2 (€ 4.600,-) cd-speler in zijn plaats op te stellen. Deze speler is bijna twee keer zo duur, dus daar mag best wat tegenover staan. En dat staat er ook. De CDx2 is dubbel zo hoog als zijn kleinere broers, heeft een kostbaarder en beter loopwerk, een beduidend geavanceerder digitaal en analoog gedeelte en er is, Naim getrouw, zeer veel aandacht aan de voeding gegeven. Optioneel is de speler dan ook volledig te voeden met de externe XPS2 voeding, die ook wordt toegepast bij de duurderde CDS3 cd-speler. Display en bedieningselementen zijn verder hetzelfde.

Luisteren CDx2

Deze speler maakte een groot verschil in deze keten. Er was beduidend meer rust, authenticiteit, duidelijk betere en meer volwassen klankkleuren en de verschillende stromingen in de muziek waren nu beter te volgen. Ook diepteweergave en echt loskomen van de luidsprekers maakte nu een duidelijke sprong vooruit. Helaas was de speciale NA XPS2 voeding niet voorhanden zodat ik niets over die prestaties kan zeggen.

Naim NAC 202 en NAP 200 met Wilson Benesch A.C.T.

We verlaten nu de x-serie en komen in het Reference segment van Naim terecht. De NAC 202 (€ 2.400,-) voorversterker en NAP 200 (€ 2.500,-) eindversterker. Beide apparaten zijn twee keer zo hoog als hun goedkopere broers en ook visueel is het nu één mooi sluitend geheel met de CDx2 cd-speler. De NAC 202 voortrap heeft verregaande steraarding aan boord samen met een resonantiearme ophanging van printplaten en resonantieonderdrukkende voeten. Naast de betere onderdelen is vooral het nauwkeurig matchen van componenten verder doorgevoerd. Eenzelfde verhaal zien we bij de NAP 200 eindversterker die qua inwendig ontwerp direct is afgeleid van het vlaggenschip, de NAP 500. De NAP 200 kan een continu vermogen van 2 x 70 Watt leveren.

Luisteren NAC 202 en NAP 200

Wanneer de NAC 202 voorversterker en de NAP 200 eindversterker combi-

natie de x-serie componenten aflossen vallen de verbeteringen op hun plaats. Er is meer informatie over het muzikale gebeuren en het podium wijkt wat meer naar achteren. Als het ware meer laid-back, alhoewel het wat minder spannend lijkt dan ik had verwacht. Omdat er op dat moment geen enkele optionele voeding wordt gebruikt - de NAC 202 wordt volledig gevoed door de eindversterker - is mijn hoop gevestigd op de toevoeging van de powersupply. De Hi-Cap wordt nu aan de voortrap gekoppeld en meteen neemt de wat gemiste spanning toe. Het beeld is krachtiger en vloeiender en de zachte, meer laid-back geplaatste klankkleuren, krijgen nu gloed en vuur. Ja, we zijn er weer. Voor nog meer spanning en autoriteit zou je de Hi-Cap nog kunnen vervangen door de Supercap 2 voeding. Dat hebben we in deze test niet gedaan.

Naim NAC 282 en NAP 250 met Wilson Benesch A.C.T.

We maken prijstechnisch een forse stap naar de NAC 282 (€ 4.800,-) voorversterker en de NAP 250 (€ 4.100,-) eindversterker. Beide producten zijn meer dan twee keer zo duur als de hiervoor beschreven combinatie, maar daar krijg je dan ook heel wat voor. De NAC 282 gaat nu standaard vergezeld van de losse NA PSC voeding die de digitale besturingscircuits van stroom voorziet. De NAC 282 voortrap is qua opzet direct afgeleid van het absolute topmodel, de NAC 552. Dus veel kostbaarder onderdelen en een volledig andere opzet. Er is veel en lang geluisterd door de Naim ontwikkelaars tijdens de ontwikkeling van deze voorversterker om iets heel bijzonders op de markt te zetten. De NAP 250 eindtrap is net zo bijzonder en is als model inmiddels 27(!) jaar op de markt. In deze laatste generatie zijn veel verbeteringen van het topmodel, de NAP 500, doorgevoerd en het vermogen is 2 x 80 Watt. Een Hi-Cap verzorgt de stroomvoorziening van de voorversterker omdat vanaf de NAP 250 de eindversterkers de voorversterker niet meer kunnen voeden. Een verdere upgrade van de NAC 282 kun je nog bewerkstelligen met een Supercap 2 als voeding.

Luisteren NAC 282 en NAP 250

Deze fraaie en - letterlijk en figuurlijk - gewichtige apparaten hebben meteen al bij de eerste klanken mijn hart weten te veroveren. In eerste instantie wordt alleen de NAC 202 voorversterker afgekoppeld en de NAC 282 neemt zijn plaats in. Wat meteen opvalt is een beter timing- en ritmegevoel. De muziek heeft veel meer gloed en is meer driedimensionaal. De grootste verbetering tot nu toe! Wanneer ook de NAP 250 de kleinere NAP 200 aflost, gaat écht het dak eraf. Weergave nu ruim buiten de luidsprekers, weer meer kleur in het geluid, en een beduidend hogere definitie. Een prachtig geluid.

Naim NAC 552, NAP 500 en CD555 met Wilson Benesch Chimera

Voor de laatste definitieve sessie stappen Kees Jan Lankhaar van Audio Excellence en ikzelf in de auto om af te reizen richting het Zuid-Hollandse Naaldwijk. Hier is de nieuwe en moderne winkel van Art's Audio gevestigd. We worden

er hartelijk ontvangen door eigenaar Arthur Venis en zijn rechterhand Erik Paulus. Omdat we later zijn dan gepland, begeven we ons snel naar de aparte luisterruimte van de winkel. Deze luisterruimte is een behoorlijke slag groter dan die van Audio Excellence en daardoor ook geschikter voor het absolute topmodel van Wilson Benesch, de machtige Chimera (€ 26.500,- per paar). Dit grote vloerstaande model (H142 cm, B23 cm en D47 cm) is net als de A.C.T. een 2,5-weg systeem, maar nu voorzien van liefst zeven units! Net als het model Discovery, is de Chimera voorzien van speciale Tactic Isobaric laag units. In de Discovery zijn het er twee, in de Chimera zelfs vier. Het is een vreemd gezicht om door deze constructie bij verwijderde grilles tegen de magneten van de woofers aan te kijken. Achter deze omgedraaide woofers bevinden zich nog twee identieke units, maar dan normaal met de magneet aan de achterzijde. Door het monteren van beide units tegen elkaar aan, wordt de controle van het laag sterk verhoogd terwijl de kleuring van het geluid evenredig afneemt. De woofers worden nu meer gedwongen om lineair te werken. Ook de rest van de units zijn state-of-the-art, en behoren tot het beste wat er te koop is. Net als de A.C.T. heeft de Chimera een sterk afgeronde behuizingsvorm met gebruikmaking van Carbon en veel andere resonantie-uitdovende materialen. Het is beslist een imposante verschijning die een hoog verwachtings-

patroon opwekt. Vlak naast de Wilson Benesch Chimera staat - op twee Naim Fraim racks - de meest imposante en beste opstelling die er met Naim componenten maar is samen te stellen. Wat te denken van de CD555 cd-speler met bijbehorende 555PS voeding. De cd-speler ziet eruit alsof hij een val van een flatgebouw nog zonder een schram kan overleven. Zo solide. Het extreem dikke elektrisch bekrachtigde paneel voor toegang naar het cd-compartiment heeft de dikte van een Leopard tank en opent en sluit absoluut geluidloos. Aan het begin en eind wordt zelfs, heel voornaam, zachtjes afgeremd. Prachtig! De NAC 552 voortrap met NA 552 PS voeding is ondergebracht in twee losse behuizingen en heeft volledig vrij opgehangen printplaten die zijn voorzien van de beste onderdelen wereldwijd verkrijgbaar. Bij gigant NAP 500 - net als een NAP 300 met separate voeding - kan zelfs de bovenkap scharnieren op een wijze alsof het een Bugatti racewagen is! Kortom, dit is echt indrukwekkend.

Luisteren NAC 552, NAP 500 en CD555

Hoe goed de eerder beluisterde combinaties ook waren, dit is (terecht) van een heel andere orde. Het grote stereobeeld komt volledig los van de luidsprekers en vult met het grootste gemak de toch behoorlijk forse luisterruimte. De moeiteloze beheersing van alle parameters is ronduit aangrijpend en glorieus. Wer-

kelijk niets loopt uit de pas. De laagtoerenweergave loopt niet alleen zeer diep door, maar kent ook heel veel doortekening, druk en klankkleur. Het is duidelijk dat de hele keten op een ongelooflijk hoog niveau met de luisteraar kan communiceren. Is het nu helemaal perfect? Nee, perfectie bestaat niet. Geen enkele keten of ruimte(!) kan 100% op alle facetten scoren, maar vooral gezien het erg mooie all-round karakter van weergave én constructie is dit een fantastische set waarmee iedere muzikiefhebber tot in de lengte der dagen zou willen samenleven.

Conclusie

Een fors rondje Naim Audio met de Wilson Benesch A.C.T. en de machtige Chimera heeft mij weer een nieuwe bijzondere kant van muziekweergave laten ervaren. Beide merken combineren zeer goed met elkaar en zijn samen meer dan de som der delen. Vanaf de 'instappers' NAIT5i en CD5i tot aan de machtige NAC552, NAP 500 en CD555. Ieder product weet in zijn prijsklasse een formidabele gooi te doen naar het maximaal haalbare. Beide hier gebruikte Wilson Benesch weergavesystemen waren voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor het bijna onbeperkt oplossende vermogen waardoor zelfs de kleinste gradaties en verschillen aan het licht kwamen. Iets wat niet iedere luidspreker, zelfs in deze prijsklasse, gegeven is. Bijna overbodig te zeggen dat u ook zelf naar al dit moois kunt gaan luisteren; Audio Excellence en Art's Audio hebben het hele Naim en Wilson Benesch assortiment in hun demonstratievoorraad beschikbaar. Wel bent u bij dezen gewaarschuwd voor de mogelijke consequenties die een luistersessie kan hebben!

Tekst & fotografie: Werner Ero

AUDIO EXCELLENCE
TEL: 0168-335180
E-MAIL: INFO@AUDIOEXCELLENCE.NL
WWW.AUDIOEXCELLENCE.NL

ART'S AUDIO
TEL: 0174-610090
E-MAIL: INFO@ARTS-AUDIO.NL
WWW.ARTS-AUDIO.NL